

NÉPMŰVELŐK EGYMÁS KÖZT

Frontszolgálat a népművelésben

A hétpróbás magyar honvéddel a háborús teljesítmények minősége, azt lehet mondani, tisztán a belső front, az itthoni munka minőségétől, a békés munkában maradt magyar nép fegyelmezettségétől, hitétől, kitartásától függ. Hogy milyen a magyar lélek készsége, milyen munkájának minősége, mekkora önfeláldozó önzetlensége, meddig feszíthető kitartása, ereje, a magyar földhöz hűséggel ragaszkodó magyarság életében ez majdnem kizárólag a neveléstől és tanítástól függ. Ha pedig nevelésről, tanításról van szó, azonnal tág teret kap ez a fogalom: népművelés.

A népművelő egy nagy családdá varázsolta nemzetünk millióit és meg nem szűnő munkájával nyesegeti a vadhajtásokat, omlasztja a társadalom fölös közfalait, acéllóssá erősíti a nemzet életét.

És most, a háborús népművelés még többet kíván tőlünk. Igen, itt a népművelésben is van frontszolgálat, azzá teszi a népművelést a megfeszített munka a második front diadalmos győzelme érdekében, az első vérző front szolgálatában. Itt is hősökre van szükség.

Ez a kérdés merül fel önkénytelenül. Minél nagyobb a nemzet erőpróbája, annál többször találkozunk a községek, városok sokezer családjával, egymás biztatására. Hiszen, ha magunk megjeddünk, erőt ad a tömeg varázsa. Ezek a találkozások ne zsongjanak gyászdalokat, ne harsogjanak gyászbeszédeket, hisz erre nincs okunk, hiszen ezekkel csak elforgácsolnánk a nemzet erejét. Minden ünnepség legyen a jövőbe való munkával megteremtett derűlátás szent tüze. A hazafias ünnepségekre gondolok itt. Ha eddig megtartottuk, ha eddig nagy gondot fordítottunk ezekre, most még sokkal nagyobb gonddal készüljünk a hazafias ünnepségek megrendezésére. A történelem parancsa legyen a munka parancsolata, tanítása pedig a jövő bizakodó derűlátása. A népművelő feladata, hogy az önmagunk siratását távolartsa a magyarságtól, még akkor is, ha a község harctéri veszteségei hoznak össze bennünket. Ünnepeljen az ünneplő terem, az ünneplő tér, ne tévelyeghessen itt semerre a szem, ahol ne találkoznék magyar címerrel, magyar színekkel, nagy magyarok arcával, idézett emlékével. Az ünneplők viseletének jellegzetes magyarsága is fontos. A megválasztott költemények legyenek lánggal égő szövegek és ne szürke elmélkedések. A dal tud legkönnyebben játszani az emberi lélek finom húrjain, törekvés, vágy, érzelem, akarat legtöbbször valami maradandó, bár pillanatnyi akaratnélküliséggel hajlik igájába és tolmácsolt hangjának legtöbbször híve marad. Azért a legtisztább emberi érzelem, a szerelem tolmácsa is legtöbbször a dal, azért használhatjuk fel léleknemesítőül magyar lélektűzek gyujtogatásához, azért ke'zhetünk vele tettekre kívánczó vágyakat, azért ápolgathatjuk rajta keresztül az önzetlenséget, azért eszményíthetjük vele a tettel szerető hazafiság magasztos gondolatát, azért helyes hangolással, tiszta hangzással a nemzeti felemelkedés záloga lehet.

Az ünnepi beszéd a cél szolgálatába állított műsorszámok összefoglalója és a nap jelentőségének ismertetője. Ha nem bírunk a szárnyaló beszéd erőhatásával, úgy legyen csak az összekötő szöveg; ez azért is jó, mert a rövid beszédbetéteket a hallgatóság könnyebben meg tudja emésztetni.

A megpróbáltatás esztendejében egy új tanfolyam kellene, hogy megnyissa kapuit a népművelés rendezésében: a „hazaszeretet-tanfolyam“. E tanfolyam tanítója a történelem és közvetítője a népművelő. A hazaszeretet ragyogó példáit a történelmi távlatok nem tudják elhomályosítani. Miltiádesz a harci ténykedések mintájaként ragyoghat még most is közöttünk. Nem haladhatunk el Horatius Cocles előtt, ki egymaga védte a hidat az etruszk ellenség ellen, Mucius Scaevola mellett, aki félelem nélkül tette karját a tűzbe, mikor nem sikerült neki az ellenséges király megölése. Vagy talán el tudjuk felejteni Corneliát, a Gracchusok e névre büszke édesanyját? Nem, de nem is kell a görögök és rómaiak eszményi hazafiságban gazdag történelmét járni, mert az ezeréves magyar mult annyi ragyogó lapot jegyzett

történelmünkbe, hogy mindig bőségesen elegendő az újabb magyar nemzedék hazaszeretet-nevelésére. Volt nekünk Szent István királyunk, Szent Imre hercegünk, Szent Lászlónk. A kínai bölcs azt mondja: „Megtenni az út felét és aztán ellankadni, ez az, amitől félnie kell az embernek.“ Magyarosan azt mondhatók: „De veszélyes a magyar szalma-áng!“ Nem, nem szalma-ángot tanít a történelem. IV. Béla a gyászos kimene:elű tatárjárás után hozzá tudott fogni az ország újjáépítéséhez és ezt a nagy munkát kitartással be is tudta fejezni. Hunyadi János a kereszt jelével, kardja markolatán az olvasóval, élete végéig ostora volt a töröknek. Dugovics Titusz eljutott a vár fokáig és ott élete feládozásával rántotta le a lófarkas zászlót.

„Az emberek szeretetből élnek; az önmagunk szeretete — a halál kezdete. Isten és az emberek iránt való szeretetünk — az élet kezdete“ — mondja Tolsztoj. Egész népművelési terv van ebben a gondolatban. Tanítsuk meg a köznapi embereket a nagyok példáján az önszeretet fölé emelkedni. Hiszen ha másokat, a nemzet rászorultjait tudjuk szeretni, megfojtjuk a békétlenséget, elsimítjuk a gondredőket, elősegítjük a nemzet kincsein való arányos osztozkodást. A közellátás szolgálatába lépünk az élelmiszer elosztásában, elhomályosítjuk ugyan a tündöklő ruhákat, de betakarjuk a foltokat. Nem lesz dözsező ember, nem találkozunk nélkülözővel sem. Nemzeti kötelességeinkért pedig nem várunk jutalmat, dicséretet. Az Isten parancsaiból fakadó szeretet emeli a gazdagokkal egysorba a szegényeket, ez a szeretet parancsolja a fájdalom enyhítését is, de a hazához ragaszkodó szeretet is tanítja. A hazaszeretet mostani példája pedig az áldozathozatal. Szózatot hallottunk az ország első asszonyától, mely a magyar szemek szeretetragyogását a front felé fordítja. A boldogító szeretet hívei megértik ezt. Igenis, gyűjtik a meleg ruhákat, hogy dédelgető szeretetükkel enyhítsék a magyar honvéd szenvedését. Le tudnak mondani kényelemről másokért. A füsttlen napot nemcsak azzal teszik eredményessé, hogy a honvédek adományához hozzájárulnak, hanem azzal is, hogy ők, az adakozók, ezen a napon a dohányzás élvezetéről lemondanak.

Szerte az országban nyitogatják kapuit a Bajtársi szolgálatnak, a Munkaközösségnek. A népművelés a hazaszeretet tanfolyamával álljon teljes erővel a Munkaközösség szolgálatába. Hiszen itt megtaláljuk a nemzet általános belső munkájához a részletcse kitzúéseket. Az egyesületek cselekvő erejét felfokozhatjuk. Kitzúgíthatjuk a falu, a város figyelt szemét, hogy észrevegve, hol és mikor kell felfokozott munkával közbelépni. mikor kell a belső fronton igazi frontszolgálatot teljesíteni.

Prohászka Ottokár figyelemzet bennünket: „A vidék az igazi erő, a gazdasági élet újjábredése is ott fog megszülni. Természetesen azonban, hogy az a járatlan nép tölünk várja a nevelést a gazdasági élet terén. Ha a pap a templomban koldusoknak prédikál, az az erkölcs is kolduserkölcs lesz. Erőtjeljes népek, melyek nyakán nem lóg az üres tarisznya iszonyú terhe, képesek csak erkölcsiségre, vallásos haladásra. Azért farizeus az a pap, aki azt mondja, hogy nem engedi meg a ruhája, hogy leszálljon a gazdasági élethez.“ Az általános tudás és szaktudás elmélyítése, ápolgatása az iskola utáni népművelés feladata. Az általános ismeretet adó tanfolyamok az alapismeretek után fő gondot a magyar történelem és a magyar föld ismeretére fordítsanak. A föld népét a föld szerelmesévé kell tenni és akkor annak legyözhetetlen védőjévé válik.

A szaktudás elmélyítésére a szaktanfolyamok szolgáljanak. A nemzet gazdasági erejének felfokozása még soha nem volt olyan fontos, mint most. A népművelő végezzon itt gyakorlati munkát is. Tegye lehetővé, hogy falujának földművelői megfelelő szerszámokhoz juthassanak. Segítse elő a gazdáknak azt a törekvését, hogy istállótrágya hiányában a földek műtrágyával való feljavítása váljék lehetővé. A földművelési kormány segítőtörekvéseit ismertessük és gyümölcsöztessük a gazdák között. Mindez állandó téli oktatást kíván, s ehhez a gazdaköröket kell alakítanunk, mert ezeken át lehet legjobban irányítani a falu komoly gazdarétegét. A gazdakör hetenkint ügyis találkozik egyszer-kétszer; ezeket a találkozásokat kössük össze bejelentett népművelési előadásokkal és így komoly munkatervünknek a gazdák anélkül lesznek hallgatói, hogy ők tudnának róla.

A magyar dal a magyar nép ajkán — ha a dal igazán magyar — a magyar történelem. Elsírhatja a társadalmi osztályok torzalkodásából született bajt, bánatot, bús melódákba fogja népünk legértékesebb rétegének szenvedését. Biztató reménység, új tűz a magyarként elfejtett magyarnak, megmáshatatlannal fogadalom akaratunknak. A magyar tánc pedig, ha igazán magyar, akkor a magyar dal színes hullámverésének külső jelképezése. Magyar tánc, magyar dal együtt a magyar ember leplezetlen szívverése és legőszintébb beszéde.

A népművelő munkájának összefoglalója, ereje mindig az Istenbe vetett hit kell, hogy legyen. Soha, egyetlen munkánk közepette se szünjünk meg hintegetni a hit magvait és ápolgatni annak palántáit.

Frontszolgálathoz a népművelők frontján, igazi népművelőre van szükség. Népművelőre, ki olyan mint a Balaton partján messzire kandikáló „Befogadlak“, melynek ajtáján soha nem jelenik meg e szó: „Megtelt.“ Népművelőre, kinek lelkéből, mint Dárius kincsesházából, örökre lehet osztogatni a lélek kincseit, de ezek a kincsek soha el nem fogynak.

Németh Lajos

Mit tehet az iskolán kívüli népművelés a mezőgazdasági többtermelés és minőségtermelés érdekében?

A háború utáni Európa gazdasági közösségének oly nagy nyersanyagszükségletei lesznek, hogy hazánk és Ukrajna mezőgazdasága is csak a legnagyobb erőfeszítéssel és felkészültséggel tudja majd azokat kielégíteni. Figyelembe kell venni továbbá azt is, hogy a jövő Európájában, nyilván a liberalizmussal ellentétes gazdasági elv: a népi és nemzeti érdekekkel jobban számoló gazdasági élet, nem pedig a magánosok haszonszempontjait előtérbe helyező termelési rendszer alakul majd ki.

A felfokozott termelési eredményeket el lehet majd helyezni azért is, mert a minőségi érték emelésére minálunk minden feltétel megvan, csak ezeket kell felkészültségünkkel biztosítanunk.

Eleinte még nehézségek is merülnek fel az európai nyersanyagtermelés terén, mivel a mi jelenlegi termelési formánk és birtokviszonyaink sem alkalmasak teljesen a felfokozott minőségtermelésre, továbbá az ukrainai és a magyar termelési rendszer, s azoknak átszervezése is különbözik egymástól, mert míg hazánkban a belterjes kisgazdaságokat kell szaporítani, fejleszteni és nagyobb teljesítményre bírni, addig Ukrajnában a földet és emberi erőt kiuzsorázó kollektív termelési rendszert kell egyéni földművelő formára átváltva a többtermelésre és minőségtermelésre serkenteni, amihez hosszabb idő szükséges.

Bölcs kormányzatunk máris törvényes rendelkezéssel igyekezett a mezőgazdasági téren szükséges mélyreható szerkezeti változtatásokat biztosítani. Ez a törvény tízéves munkatervet tartalmaz és két részre oszlik: az azonnali és a később fokozatosan megoldandó programra.

Az azonnal végrehajtható munka célját báró Bánffy Dániel földművelésügyi miniszter úr a *mezőgazdasági termelés mennyiségi és minőségi emelésében* jelölte meg.

De többtermelést és minőségtermelést csak akkor érünk el, ha az ahhoz szükséges alapfeltételek már megvannak. Ezek a feltételek nálunk is adva vannak földünkben és emberi teljesítőképeségünkben; ezekben sok kihasználatlan érték hever. Ezeket kell okszerű vezetéssel kiaknáznunk a lehető legrövidebb időn belül.

A magyar ember földszeretete határtalan, csak a földjében rejlő erőket, értékeket nem tudta a kellő szakismeret hiánya miatt a szükségletnek megfelelően felszínre hozni. Tehát aránylag nagyobb költséggel s így kisebb eredménnyel termelt. A gazdálkodás a mai napig nem volt semmiféle képesítéshez kötve, s emiatt a maga bizonytalan eredményeivel nemcsak az egyénre, hanem a nagy nemzeti közösségre is veszélyt és helyrehozhatatlan veszteséget jelentett erkölcsiekben és anyagiakban egyaránt; különösen, ha meggondoljuk, hogy agrárország vagyunk, s szántóterületünk háromnegyedrésze és állattenyésztésünk negyötöde van a még csekély szaktudással rendelkező kisgazdáink kezében. Ez az arányszám azonban emelkedni fog az új földbirtokpolitika révén, amely a belterjes kisgazdaságokat és kertgazdaságokat szaporítani fogja.

A tudás nélküli termelés formája csak a letűnt liberális rendszernek kedvezett, mert a „szent szabadság“ jelszava alatt mérhetetlen értékeket harácsolts össze. Ezzel a gazdálkodási iránnyal szemben emelte fel intő szavát néhai gróf Teleki Pál miniszterelnökünk: „A föld birtoklása megbízás a nemzet részéről, kötelességgel jár és hivatást jelent, mégpedig a legfontosabb nemzeti hivatás!“

Itt van tehát a legfőbb ideje, hogy a magyar élet forrását jelentő mezőgazdálkodásban tökéletes rendszert teremtsünk és a szakképzést a legszélesebb körben, minden arra alkalmas eszközzel végrehajtsuk. A napi- és a szaklapok mellett az